Anul 36 BUCUREŞTI, la 22 Mai 1938 Nr. 20

LIBERTATEA

—Foaie pentru săteni şi muncitori, întemeiată la Orăştie, în anul 1902—

„LIBERTATEA" ESTE PROPRIETATEA FAMILIEI MOŞTENITOARE A LUI ION I. MOŢA

Redactor răspunzător: GAVRIL POP

PREŢUL FOII ESTE:
120 Lei pe un an, 60 Lei pe ½ an, 30 Lei pe 3 luni.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA „LIBERTATEA" (Moţa)
BUCUREŞTI I. — Calea Victoriei 63.
unde se vor trimite orice scrisori pentru redacţie precum şi cererile sau banii pentru abonamente.

Apare în fiecare Duminecă

Preţul unui număr 2 Lei

Creditul ţărănesc

Foarte mulţi binevoitori, cari se îngrijesc de starea ţăranului se întreabă, de ce oare ţăranii, cu toată strădania pe care o fac, nu se pot ridica la o stare mai bună. Unii au pus acest fapt în sarcina lipsei de unelte agricole, de maşinia gricole ori de vite de plug. *Alţii* au motivat reaua stare a ţăranului din pricina lipsei de pământ. Toate sunt adevărate. Sunt puţini însă aceia, cari au aflat cea mai adevărată pricină. Gazeta noastră, printre cele dintâi gazete şi în repeţite rânduri, a scris despre *lipsa creditului ţărănesc* în cei din urmă ani.

Indată după război, când în Ardeal ţăranul român s'a văzut scăpat de iobăgie, a început a cumpăra pământul grofilor. Băncile nu au putut îndestula cererile de împrumut ale ţăranilor şi astfel au luat fiinţă nenumărate bănci ţărăneşti, băncuţe cari împrumutau agricultorilor bani pe termen lung. Proprietatea ţărănească a început astfel a înflori. Gospodarii aveau credit nelimitat la bănci, putând lega târguri bune, primind bani cu împrumut în condiţiuni de *plată* foarte lesnicioase.

Legea conversiunii datoriilor agricole a curmat dintr'o dată viaţa băncilor mici din Ardeal şi cu acestea şi creditul ţărănesc. Desigur că pentru băncile mari, conversiunea datoriilor agricole a fost bine *venită*, căci la aceste bănci erau foarte puţini datornici ţărani. Băncile mici însă, al căror capital aproape în întregime a fost dat cu împrumut ţăranilor, au fost silite să-şi închidă uşile, mai ales că nici Banca Naţională nu le-a ajutat. Odată cu moartea băncilor mici, a murit şi creditul ţărănesc.

In aceste împrejurări ţăranul român a fost nevoit să se strângă în mica sa proprietate. A fost silit să înceteze cu desăvârşire ori ce târg. Pământurile făcute de vânzare de către marii propietari, — în cele mai dese cazuri streini – au ajuns tot în mâni streine. Fiind lipsiţi de credit, ţăranii români au trebuit să privească îndureraţi cum pământul ajungea în mâni streine, căci băncile streine din Ardeal, ajunse la înflorire în urma conversiunii, dădeau bani cu împrumut streinilor, nu şi românilor.

Dar nici mica lor gospodărie ţăranii nu şi-o pot lucra după cerinţele nouă ale agriculturii. Lipsa de credit agricol pe termen lung îi opreşte cu desăvârşire pe ţărani să cumpere maşinile agricole de lipsă şi chiar sămânţa aleasă, pusă în vânzare cu preţ mare. Imprumuturi pe termen scurt, de 3 sau de 6 luni, ţăranii nu fac pentrucă nu au cum să-l plătească, singurul lor izvor de venit fiind vânzarea bucatelor, al căror timp este numai toamna. Iată, prin urmare, pricina cea mai mare pentru care, cu toate sforţările neînchipuit de mari, ţăranul român nu şi poate schimba în mai bine gospodăria sa. Iar în vremea aceasta, privim cu nespusă durere cum gospodarii streini de neamul nostru, ajutaţi cu credit larg de către băncile minoritare, se ridică văzând cu ochii. Acest lucru este adânc dăunător nu numai din punct de vedere economic ci mai ales din acel naţional.

Ardealul desrobit după o mie de ani de iobăgie trebuia să aibă o soarte mai bună. Destul a fost ruşinat ţăranul român trăind pe moşia grofilor, pentruca azi să se vadă înjosit de ţăranul strein, a cărui gospodărie înfloreşte în fiecare zi!

Un pas de îndreptare a fost făcut acum 3 ani de către congresul economic al Ardealului. Hotărâri foarte de mare importanţă au fost luate la acest congres dar, durere, până azi nici una nu a fost împlinită.

Din acest loc ales, dăm din nou o îndreptăţită alarmă, făcând cunoscut celor cari sunt chemaţi să împlinească această mare cerinţă, că în Ardeal ca şi în toată ţara, creditul ţărănesc nu mai e o chestiune care poate fi amânată! Ea cere o cât mai grabnic soluţionare pentru a ridica cu un ceas mai devreme starea neînchipuit de rea în care se sbate ţăranul român. Intre înfăptuirile zilnice pe cari stăpânirea de azi le împrăştie cu atâta dărnicie în toată ţara, CREDITUL ŢARANESC să fie pus în locul cel dintâi!

Noua orânduire administrativă a ţării

Ministerul de Interne a terminat planul de lege care dă Ţării o nouă alcătuire în administraţie. In cele de mai jos vom tâlcui cetitorilor articolele mai de seamă din acest important plan de lege, articole cari îi privesc mai de aproape.

Despre alegerea primarilor

— Primarul şi ajutorul de primar se numesc dintre membrii comunei:

a) de prefectul judeţului pentru comunele rurale şi urbane nereşedinţe;

b) de guvernatorul provinciei pentru comunele urbane reşedinţe de judeţ şi staţiunile balneo-climaterice;

c) de ministrul de interne pentru municipii.

Calitatea de membru al comunei balneo climaterice nu este necesară pentru numirea primarului şi ajutorului de primar în aceste localităţi.

— Primarul în municipii, oraşe reşedinţe de judeţ şi staţiuni balneo-climaterice, pe lângă celelalte condiţiuni cerute în genere funcţionarilor publici, trebue să posede un titlu academic şi să aibă vârsta de cel puţin 35 ani.

In oraşele nereşedinţe, primarul trebue să fie cel puţin absolvent de liceu sau al unei şcoli echivalente.

In comunele rurale primarul trebue să fie cel puţin absolvent al învăţământului primar.

In oraşele nereşedinţe şi comunele rurale, primarul trebue să aibe vârsta de cel puţin 30 ani.

— Nu pot fi numiţi primari:

a) preoţii şi monahii diferitelor culte;

b) cei cari au contracte de intreprinderi, de lucrări sau furnituri cu comuna;

c) debitanţii de băuturi spirtoase, funcţionarii Statului, comunei sau oricărui alt serviciu public, în comunele rurale, cu excepţia suburbanelor municipiilor.

Funcţiunea de primar este incompatibilă cu mandatul legislativ.

— Primarul se numeşte pe termen de 6 ani. El poate fi menţinut pentru o nouă periodă.

— Pentru retribuţia primarului şi ajutorului de primar se fixează de ministerul de interne un maximum pentru fiecare categorie de comune.

Consiliile comunale

— Consiliul comunal se compune din membri aleşi şi membri de drept.

— Numărul membrilor aleşi se stabileşte astfel:

3 în comunele rurale.

5 în comunele urbane nereşedinţe de judeţ.

7 în comunele urbane reşedinţe de judeţ.

12 în municipii.

Sunt membri de drept în consiliul comunei rurale:

a) Câte un reprezentant, cel mai vechiu, al celor două biserici româneşti;

b) Cel mai vechiu director al şcoalei primare.

In comunele unde sunt şi alte şcoli de stat, membrul de drept este directorul şcoalei de gradul cel mai înalt.

Membrii de drept sunt desemnaţi de pretor; ei au vot consultativ.

— Sunt membri de drept în consiliul comunei urbane:

a) Directorul cel mai vechiu al şcoalei de gradul cel mai înalt din localitate;

b) Câte un reprezentant, cel mai vechiu, al celor două biserici naţionale;

c) Medicul conducător cel mai vechiu al spitalului de Stat din localitate;

d) Primarii comunelor suburbane, care vor lua parte numai în chestiile ce privesc comuna suburbană.

Desemnarea lor se face de prefectul judeţului pentru comunele urbane şi de guvernator pentru municipii.

Membrii de drept au vot deliberativ.

Durata mandatului membrilor aleşi ai consilierilor este de 6 ani

Mandatul membrilor de drept expiră la încetarea funcţiunii.

Atribuţiile consiliulu comunal

Consiliul comunal are drept de deciziune în următoarele cazuri:

a) Crearea veniturilor de orice natură, aşezarea impozitelor, taxelor şi cotizaţiunilor, în limitele fixate de lege;

b) votarea bugetului de venituri şi cheltueli;

c) Imprumuturi comunale;

d) Măsuri privitoare la orice modificări teritoriale ale comunei;

e) Instrăinări, afecţiuni de imobile, cumpărări, schimburi, concesiuni şi acceptări de donaţiuni şi legate, transacţiuni, renunţări şi recuroaşteri de drepturi, când valoarea lor depăşeşte a 20-a parte din bugetul veniturilor ordinare;

f) Conferirea cetăţeniei de onoare a persoanelor care şi au câştigat merite deosebite prin donaţii, legate şi servicii de seamă aduse comunei. Aceste distincţii se acordă cu o majoritate de două treimi a membrilor prezenţi şi se aprobă de ministerul de interne.

— Consiliul comunal dă avize primarului în toate cazurile în care este consultat de aceasta, precum şi oridecâteori legile sau regulamentele cer un astfel de aviz.

Noua împărţire a ţării

După noul plan de lege administrativ, ţara a fost împărţită în provincii, după cum urmează:

Provincia I, cu reşedinţa în Craiova, alcătuită din judeţele: Argeş, Dolj, Făgăraş, Muscel, Olt, Romanaţi, Târnava-mare, Vâlcea, Sibiu, Teleorman.

Provincia II, cu reşedinţa în Bucureşti, alcătuită din judeţele: Brăila, Caliacra, Constanţa, Durostor, Ialomiţa, Ilfov, Tulcea, Vlaşca.

Provincia III, cu reşedinţa în Chişinău, alcătuită din judeţele: Cahul, Cetatea-Albă, Covurlui, Fălciu, Ismail, Lăpuşna, Orhei, Tecuci, Tighina, Tutova, Vaslui.

Provincia IV, cu reşedinţa în Iaşi, alcătuită din judeţele: Baia, Bălţi, Botoşani, Cernăuţi, Câmpulung, Dorohoi, Hotin, Iaşi, Rădăuţi, Roman, Soroca, Storojineţ, Suceava.

Provincia V, cu reşedinţa în Braşov, alcătuită din judeţele: Bacău, Braşov, Buzău, Ciuc, Dâmboviţa, Neamţ, Odorhei, Prahova, Putna, Râmnicul-Sărat, Trei-Scaune.

Provincia VI, cu reşedinţa în Cluj, alcătuită din judeţele: Alba, Bihor, Cluj, Maramureş, Mureş, Năsăud, Satu-Mare, Sălaj, Someş, Târnava-Mică, Turda.

Provincia VII, cu reşedinţa în Timişoara, alcătuită din judeţele: Arad, Caraş, Gorj, Hunedoara, Mehedinţi, Severin, Timiş-Torontal.

— Infiinţarea provinciilor, modificarea circumscripţiilor ori schimbarea reşedinţelor se face prin lege.

— Deconcentrarea serviciilor centrale ale Statului se va face în circumscripţii care să corespundă provinciilor.

Se pot crea servicii exterioare în toate provinciile sau numai în parte din ele, după nevoile şi atribuţiunile fiecărui minister.

Alegerile administrative

— Sunt alegători pentru consiliile comunale membrii comunei, fără deosebire de sex, care:

a) Sunt cetăţeni români;

b) Au vârsta de 30 ani împliniţi;

c) Practică efectiv una din următoarele îndeletniciri:

1. Agricultura şi munca manuală;
2. Comerţul şi industria;
3. Ocupaţiuni intelectuale.

d) Nu intră în niciunul din cazurile de incapacitate sau nedemnitate prevăzute de legea electorală;

e) Să fi contribuit timp de cel puţin un an la sarcinile comunei; femeile căsătorite sunt scutite de această obligaţie, dacă soţii lor au plătit impozitele comunale în acest timp.

Cine poate fi ales

Sunt eligibili în alegerile comunale toţi acei care au dreptul de a fi alegători comunali.

Nu pot fi aleşi: a) Monahii; b) Preoţii şi învăţătorii; c) Funcţionarii Statului, provinciilor şi comunelor: d) Militarii în activitate; e) Debitanţii de băuturi spirtoase în comunele rurale.

In consiliile staţiunilor balneare şi climatice sunt eligibili şi proprietarii de imobile din acele localităţi, chiar dacă nu sunt înscrişi în listele electorale respective.

Armata Rusiei

— In caz de război armata rusească se va răscula împotriva lui Stalin. Câți ofițeri și înalți demnitari au fost uciși —

Mulți cred că armata rusească — armata rusă cum îi spune Stalin — este foarte puternică. Mai ales în Europa svonurile despre forța armatei ruse au produs neliniște. Câțiva cunoscători și cercetători americani, nu se știe prin ce împrejurări, au izbutit să afle adevărata stare a armatei rusești. Ea nu este câtuși de puțin în stare să îngrijoreze măcar în parte Europa.

Cum este organizată armata rusă

Armata rusă este o armată de partid — spune scriitorul Eccart. Ea cuprinde 45 la sută lucrători și 49 la sută comuniști. Despre țărani nu este pomeneală. Prin urmare armata rusă este alcătuită aproape în întregime din lucrători. Posturile înalte din conducerea armatei sunt ocupate numai de comuniști încercați. Cu toate că aceștia au dat toate dovezile de supunere stăpânirii comuniste, peste capul lor se află o poliție tainică, pusă anume să spioneze fiecare pas al ofițerilor. Pe lângă comandantul ofițer se mai află și o altă autoritate politică, care veghiază neconteniit asupra tuturor mișcărilor din regimente.

In fiecare companie, escadron sau grup există câte o celulă comunistă care pune la grea încercare pe soldați. Cea mai mică vorbă scăpată îi poate duce pe soldat la moarte sigură. Această stare de încordare a îngrijorat pe ofițeri. Aproape nici un tânăr nu mai vrea să intre în școale de ofițeri. Stăpânirea îi duce acolo cu puterea. Disciplină în armată nu poate exista de vreme ce nu este deosebire între gradele ofițerilor. Acolo ofițerul superior cu cel inferior una sunt. Cuvântul »tovarăș« înlocuește oricare onor care se dă ofițerului superior în alte armate din lume.

Puterea armatei

Contra tuturor celor răspândite până aci, armata Rusiei este cu mult mai slab înarmată decât armata altor țări. In caz de mobilizare generală, din 6 contigente Rusia poate pune sub drapel 13 milioane de soldați. In clipa de față se află sub arme 30 de divizii de infanterie, 12 divizii de cavalerie. Anual se recrutează 8 sute de mii de soldați.

Cu toată industria mare de război, ziarele americane cred a ști, că efectivul armamentului rusesc ar fi următorul: 14 mii de mitraliere, 25 mii puști mitraliere, 4500 tunuri de calibru mic și 1200 tunuri de calibru mare. Pentru o armată de 10 milioane de oameni, acest armament este mult prea puțin.

Rusia are însă aviație. Acest fapt îl recunoaște toată lumea. In clipa de față dispune de 6 mii de aeroplane, dintre cari 1 mie de aeroplane grele de bombardament. Fabricile rusești pot construi în caz de război 40 de aeroplane pe săptămână. Numărul acesta a pus pe gânduri țările cu aviație puternică.

Cât a „curățit" până acum Stalin

A »curăți« în Rusia înseamnă a trece în rând cu drepții pe toți oamenii cari nu sunt pe placul lui Stalin. Este deajuns acolo, ca cineva, din ură să te pârască stăpânirii și în mai puțin de 24 de ciasuri sfârșești de a mai face parte dintre cei vii. Comploturile și spionajul, pentru cari au fost împușcate sute de persoane fără vină, nu sunt decât înscenări grosolane, cari au un singur scop: înfricoșarea țăranilor! Urmărit de vedenia morții, care îl pândește pe Stalin la fiecare colț, acesta a început a măcelări pe cei mai aleși oameni ai Rusiei. Nu și-a cruțat nici chiar prietenii cu cari dimpreună a pus bazele Rusiei comuniste așa cum este ea astăzi.

O revistă franceză a publicat numele tuturor demnitarilor și ofițerilor cari au fost uciși fără vină. Noi nu avem putința să le înscrestăm numele, fiind de tot prea mulți, dăm însă numărul lor:

Dela apărarea națională au fost împușcați 6 generali; dela armata de uscat au fost împușcați 24 de generali de corp de armată, 11 coloneli comandanți de regimente ori trimiși militari în alte țări. Dela marină au fost împușcați 11 comandanți generali de marină și 4 comandanți de vapoare de război. Din aviație au fost împușcați 7 generali comandanți de forțe aeriene. Numărul acesta este al ofițerilor din comanda armatei ruse. Numărul ofițerilor inferiori împușcați până aci întrece de patru mii! Intre aceștia nu intră civilii, al căror număr nu se poate cunoaște.

Rusia în caz de război

Dictatorul Stalin cunoaște prea bine cum stă situația în rândul armatei sale. In timp de pace este puternic pentru că armata este împânată cu comuniști. In caz de război însă chestiunea se schimbă. 13 milioane de soldați nu se recrutează din rândurile muncitorilor așa cum sunt azi. Ele trebue recrutate *din rândul țăranilor*. Ori știut este, că țăranii din Rusia numai comuniști nu sunt. Și aceia cari sunt, stau de silă și de frica morții. Armata de război a Rusiei, în clipa în care Stalin va încerca să o ducă în foc, se va răscula împotriva lui.

In cei din urmă doi ani, Rusia a fost pe cale să declare război în repețite rânduri. In Spania, ca și în China și-a băgat floarea armatei sale fiind dureros înfrântă de către armatele germane, italiene și cele Japoneze.

Rugăm stăruitor pe abonații noștri să se pună în rând cu plata abonamentului.

DE TOATE

Durerea cea mai mare.

De multe ori în viață oamenii trebue să aleagă dintre două dureri pe cea mai puțin cruntă. In istoria medicinii se povestesc cazuri dintre cele mai grele, când un medic a trebuit să aleagă între a lăsa să moară pe un bolnav sau a-i prelungi chinurile, acolo unde știa cu preciziune, că boala nu se poate vindeca.

Un fapt asemănător s'a petrecut la un spital din Londra. In spital a fost adusă o copilă bolnavă la un ochiu. Judecata medicilor a fost următoarea: Dacă se scoate ochiul copilei, poate va trăi. Dacă ochiul rămâne, copila va muri cu siguranță. Nefericiții părinți au trebuit să aleagă între aceste 2 mari dureri: să-și lase copila să moară ori să o crească oarbă. Părinții au fost de părerea să-i scoată ochiul. Azi copila se află deplin sănătoasă.

Plângerile poștarilor.

Meseria de a fi factor postal nu este tocmai ușoară. Mai ales în orașele mari cum sunt Bucureștii, Parisul, Londra și altele. Aici postarii nu se obosesc purtând scrisorile dela o casă la alta ci urcând cele 10 ori 15 rânduri unde au să împartă posta. Postașii din Londra au făcut o plângere în care au arătat, că un factor urcă pe zi 8.676 de trepte. Iși poate închipui oricine cât de istoviți sunt poștașii seara, la sfârșitul slujbei. Guvernul englez a luat în seamă plângerea poștașilor, aflând-o îndreptățită și le-a făgăduit îndreptarea situației.

Și-a mâncat pălăria

Rămășagul sau pariul în toate timpurile a pasionat lumea. In zilele noastre la cursele de cai mai ales se fac pariuri. In vechime pariurile erau foarte dese. Intre ele unele stârneau veselie dar de multe ori și durere.

La un joc de footbal (mingea cu piciorul) în America, un ziarist a declarat, că dacă va câștiga echipa la care dânsul ținea mult, de bucurie își va mânca pălăria. Din întâmplare a câștigat echipa celui care a legat pariul. El a fost nevoit să își mânce pălăria. In fața unui public numeros, **ziaristul** care purta pălăria de pae, a început să și-o mânce. Desigur că râsul stârnit a fost mare. Numai că ziaristul, după ce și-a mâncat pălăria, a căzut la pat cu dureri mari în stomac. Medicii au trebuit să îl opereze și să-i scoată pălăria din stomac, altfel ar fi murit.

Mulți oameni ca acesta a mai lăsat D-zeu pe pământ!

Ispravă femeiască.

Un proverb spune: Femea și vremea nu știi când se schimbă. Un francez, văzând că nevasta sa nu mai spală haine, s'a gândit ca din cuptorul unde era cazanul de fiert rufe, să-și facă o cassă de bani. In această curioasă cassă, francezul a pus trei sute de hârtii de câte o mie, fără să-i spue nevestei. Intr'o bună zi, după câțiva ani, femeii i-a venit pofta să fiarbă rufe. Fără să se uite dacă se află ceva în căldărușe, a aprins focul. Sosind bărbatul acasă, privi cu groază cum aproape toate hârtiile erau arse.

Schimbarea neașteptată a femeii l-a costat pe bietul francez 300 mii de lei.

Omul care nu se îneacă

Pe apa mării, în apropiere de un oraș englez, câțiva marinari au văzut plutind trupul unui om. Apropiindu-se, nu mică le-a fost surprinderea când au văzut, că omul nu este înecat ci doarme. Intr'adevăr, omul care plutea, un croitor din Londra cu numele Wynn, se odihnea pe suprafața apei. Croitorul s'a supărat pe marinari de ce l'au trezit, fiindcă — spune dânsul — chiar atunci avea un vis frumos.

Mari sunt minunile tale, Doamne!

Gheorghe Coșbuc

— 20 de ani dela moartea sa —

In ziua de 9 Mai s'au împlinit 20 de ani de când a închis ochii poetul Gheorghe Coșbuc. Luna Mai este sortită, pe semne, să petreacă la lăcașul de odihnă pe toți poeții Ardealului, căci tot în această lună în 7 Mai, cu trei zile mai înainte, a închis ochii pentru vecie și marele poet ardelean Octavian Goga.

Poetul Gheorghe Coșbuc a trecut prin viață aproape neluat în seamă. Retras în colțul satului său Hordău din jud. Năsăud, Gheorghe Coșbuc a luat parte la durerea și la bucuria țăranului, așternând pe hârtie cele mai frumoase poezii despre viața dela sate. Oameni de seama sa, cu învățătură de carte și cu râvnă după strălucire, s'ar fi dus din sat, ar fi colindat orașele mari, cu gând de căpătuire. Gheorghe Coșbuc nu s'a dus. A rămas în casa lui bătrânească, la șezătoare, înconjurat de fete și flăcăi, pe prispa vecinului, la vorbă cu un sfătos moșneag din sat. In vreme ce alții colindau cele streinătăți, în fugă după glorie, Gheorghe Coșbuc colinda câmpurile cu holde aurii și se juca în bătătura cu fetele cari secerau. Așa l-au prins anii vârstei pe Gheorghe Coșbuc. Numai războiul l-a scos din colțonul său dela Hordău. Războiul pe care el îl dorea cu toată ardoarea inimii sale, căci prin el întrevedea zările unei dezrobiri a Ardealului. Și a lăsat satul lui drag, casa părintească poiana verde, fetele și flăcăii și a fugit în București. S'a dus acolo să pună și el o vorbă aspră ca România să intre în război și să scape Ardealul.

Prea de tot se tânguiau flăcăii cari mergeau să lupte pentru desrobirea altor neamuri, nu pentru liberarea Ardealului. In București Gheorghe Coșbuc, cu alți ardeleni, a pus la cale, prin îndemn scris și în grai viu, intrarea în război. S'a pornit furtunos cu cântece războinice, până ce glasul lor a fost ascultat. România a intrat în război ca să desrobească Ardealul.

Când se împlinea visul său, soartea nu l-a lăsat să se bucure de el. Moartea nemiloasă l-a răpus în vremea în care soldații se întorceau biruitori din Ardeal, în glas și în cuget cu cântecile războinice ale lui Gheorghe Coșbuc.

S'au împlinit de atunci 20 de ani. Peste mormântul marelui poet s'a lăsat liniștea uitării. Numele său însă nu a fost uitat. Pe buzele tuturora, dela copilul din școala primară și până la studentul dela Universitate; dela opincă și până la vlădică, numele lui Gheorghe Coșbuc este rostit cu aleasă cinste. Ardealul se mândrește cu el.

Țara întreagă a comemorat împlinirea morții marelui poet. Amintirea a fost însă cernită de durere. Pământul cuprindea în adâncul său osemintele celui de al doilea cântăreț al durerilor Ardealului, pe marele poet Octavian Goga. Luna Mai, în care au trecut în veșnicie cei doi mari poeți, va fi pentru Ardeal luna doliului. Pe mormintele lui Gheorghe Coșbuc și a lui Octavian Goga, Ardealul va vărsa neconteniț lacrimi de grea și nealinată durere.

Inmormântarea lui Octavian Goga

— Cel din urmă drum prin Ardeal al poetului pătimirii noastre. Funerariile naționale dela București. —

La catafalcul poetului Octavian Goga dela Ciucea s'au perindat cele mai de seamă personalități ale Țării. Din Germania și Italia au sosit două delegațiuni cari au depus cununi de flori pe sicriul celui dispărut. In chipul acest cele 2 țări mari au știut să-și arate dragostea nețărmurită care o poartă neamului nostru.

Drumul prin Ardeal

Un tren mortuar a plecat dela Ciucea cu rămășițele pământești ale poetului Octavian Goga. Prin toate gările pe unde a trecut, sute de prieteni și cu noscuți au întâmpinat trenul, salutând osemintele marelui poet.

Elevii școalelor, având în frunte pe profesori. Apoi reprezentanții autorităților și popor mult, au ținut să și arate cea din urmă a lor recunoștință pentru marele poet.

La București

In gara de nord se afla o mare mulțime de oameni veniți să întâmpine trenul mortuar. Sicriul a fost coborât din tren pe umerii prietenilor și purtat până afară din gară. De aici cu o mașină mortuară a fost dus până la casa poetului unde s'a făcut o scurtă slujbă religioasă. Sicriul a fost dus apoi și așezat în marea încăpere a Ateneului.

Sute de mii de oameni din București și din provincie au defilat prin fața sicriului. Din toate părțile țării au mers la București delegațiuni ca să iee parte la inmormântare. Coroane de flori din toate colțurile țării au fost așezate împrejurul sicriului. Zi și noapte poetul a fost străjuit de prieteni și foști camarazi de luptă.

M. Sa Regele la prohod

In ziua de 12 Mai la orele 11 a început prohodul. Un sobor de preoți din București au făcut slujba. Corul »Carmen« și »Orchestra Filarmonică« au cântat răspunsurile și rugăciunea. In timpul prohodului a intrat și M. Sa Regele însoțit de Măria Sa Marele Voevod Mihai. Cuprins de durere — M. Sa Regele a mângâiat pe dna Goga, după care a părăsit Ateneul.

Mai erau de față la prohod: Consilierii regali, membrii guvernului, foștii miniștri, reprezentanții bisericii și ai armatei și reprezentanții Universităților din țară și a tuturor școlilor și societăților culturale și patriotice.

Plecarea spre cimitir

După terminarea prohodului, sicriul a fost pus pe carul mortuar și cortegiul a plecat spre cimitir. M. Sa Regele care s'a înfățișat la fereastra palatului regal, a ținut să dea cel din urmă salut osemintelor marelui poet Octavian Goga. Intr'o liniște de mormânt, cortegiul a parcurs străzile. Deoparte și de alta zeci de mii de cetățeni, salutau cu mâna ridicată trupul neînsuflețit al poetului pătimirii noastre.

La ora 3 după amiază, pământul a cuprins în el pe acela care a plâns în versuri amare jalea Ardealului subjugat. In veci pomenirea lui!...

Credințele deșarte

— Frica de strigoi i-a îndemnat pe niște săteni să desgroape un mort și să-l tae în bucăți. —

Credințele deșarte stăpânesc și azi poporul. Nu a fost în stare nici chiar biserica să le înlăture. Ele fac mult rău, căci intorc de multe ori dela credința cea adevărată pe oameni.

In unele comune, oamenii cred că mortul se preface in strigoi și pe la cântatul cocoșilor se scoală din mormânt și bate la geamul casei unde locuiește familia. Este de ajuns ca un membru al familiei să spună că a auzit ori a văzut strigoiul, pentru-ca intreagă familia să fie cuprinsă de o frică soră cu nebunia.

Locuitorii comunei Lalașinți din județul Severin, credeau că un oarecare Gheorghe Grozescu, care a fost inmormântat în toamna anului trecut, s'ar fi prefăcut in strigoi și umblă noaptea pe la casele oamenilor și pe la grajdurile cu vite. Atât de mult s'a împământenit credința aceasta în mintea sătenilor, încât într'o bună zi au hotărât să omoare strigoiul.

Aproape de cântatul cocoșilor, când credeau că trupul lui Grozescu, prefăcut in strigoi, se pregătea să iasă din mormânt, 6 săteni s'au sculat și au plecat în cimitir. Patru au săpat mormântul lui Grozescu iar doi așteptau cu securile pregătite, să nu care cumva să fugă... Aflând trupul celui mort l-au tăiat în bucăți cu securile apoi au aruncat peste el din nou pământ.

Despre isprava acestor nelegiuiți au aflat jandarmii. Cum jandarmii nu prea cred în strigoi, i-au arestat pe cei 6 săteni și i-au dat în judecată. Ei vor fi aspru pedepsiți.

Ședințele Adunării Națiunilor

Abisinia este un cadavru încă neîngropat — a dat a înțelege ministrul de externe al Angliei

La consfătuirea dela scaunul Ligii Națiunilor, toate privirile au fost îndreptate mai cu seamă spre Abisinia. Fostul Negus, împărat al Abisiniei, încă nici acuma nu s'a împăcat cu gândul, că Abisinia este italiană și nici o putere din lume nu i-o va mai putea smulge. Cu toate că până și Anglia, care a fost apărătoare înfocată a Abisiniei, în vremea din urmă și-a întors capul și a intrat în rândul celorlalte popoare, cari au recunoscut stăpânirea Italiei în Abisinia. Totuși Negusul nu s'a lăsat bătut și la ședința de acuma a Ligii Națiunilor s'a dus și dânsul.

Datoria reprezentantului Angliei a fost, ca să-și spună părerea în aceasta chestiune. Lordul Halifax, ministrul de externe al Angliei a declarat, că țara sa nu poate să se retragă din rândul puterilor mari cari și-au spus încă de multă vreme părerile în legătură cu Abisinia. Din cele spuse de reprezentantul Angliei s'a putut înțelege, că Abisinia este un mort încă neîngropat, care a fost adus la Liga Națiunilor spre a fi prohodit. Aceasta însemnează că, Anglia marea apărătoare a Abisiniei, s'a lăsat păgubașe și i-a dat Italiei dreptate. Negusul va mai căuta ajutorul Rusiei ori a Spaniei republicane, cari au mai sărit cu jumătate gura în apărarea fostului împărat. Credința noastră este, că în ședința din săptămâna trecută, Abisinia a fost definitiv părăsită. Primejdia unei încăerări din pricina acestui cui, care era Abisinia, a trecut.

Aceasta este soartea celor slabi.

Vot împotriva amestecării în războiul din Spania

Războiul din Spania a împărțit Europa în două părți: o parte care ține cu Spania naționalistă a lui Franco și alta care ține partea guvernului republican. De partea generalului Franco se aflau încă dela început Germania și Italia, iar de cealaltă parte Franța și Rusia. De aici se poate vedea limpede, că o parte a Europei înclină spre dreapta iar cealaltă spre stânga. Cele patru țări, pentuca să biruiască vrerea lor, s'au amestecat în războiul din Spania pe față, trimițând acolo, regimente de soldați cu cele mai nouă arme și cu un bogat material de război.

In vremea din urmă în Spania nu se mai luptă spaniolii între ei ci se luptă între ele cele patru puteri ale Europei. Anglia s'a ținut totdeauna a fi mijlocitoarea împăcării între cele două tabere ce se războiau. Consfătuirile dese, cari au avut întotdeauna scopul de a convinge puterile Europei, să și retragă soldații de pe frontul spaniol, nu au izbutit.

In ședința din săptămâna trecută a Ligii Națiunilor s'a pus din nou la vot chestiunea neintervenției în Spania. Printre țările cari au votat împotriva amestecului în Spania ne aflăm și noi. Aceasta dovedește vrerea României de a păstra, cu orice preț, pacea în Europa, greu primejduită de războiul spaniol.

Explozie grozavă într'o mină engleză

— Optzeci de minieri și-au aflat moartea în inima pământului —

Viața minierilor este în permanentă primejdie. Cea mai mică greșală într'o mină poate costa viața lucrătorilor. In minele de cărbuni este mai primejduită viața minierilor, pentrucă aici pot ieși gaze cari se aprind și produc explozie surpând pereții minei.

O explozie, cu rezultate catastrofale, s'a produs acum câteva zile în mina de cărbuni din orașul Markhan Duckmanton în Anglia. Explozia s'a produs chiar în clipa în care se schimbau lucrătorii, la ora 6 dimineața. Intrarea minei s'a urnit și 200 de lucrători au fost îngropați, *unii mai la suprafață, alții în galeriile înguste.*

Echipe de salvare au fost îndată trimise la fața locului. Din primele momente au fost scoși din galerie 12 răniți cari au trebuit să fie duși în spital.

In timp ce răniții erau transportați la spital, s'a produs o nouă explozie. Dela ora 8 până la ora 10 și jumătate, 35 minieri fuseseră internați în spital iar 90 se mai aflau în fundul minei. Sforțările echipelor de salvare, prevăzute cu măști împotriva gazelor, au fost într'adevăr eroice. Zeci de echipieri au trebuit să fie duși și ei la spital otrăviți de gaze.

Pe ulițele satului Duckmanton, jalea era de nedescris. Familiile celor dispăruți așteptau îngrozite listele pe care erau scrise numele celor morți sau răniți. Scene sfâșietoare se petreceau atunci când femeile sau copiii își aflau părinții și rudele scriși pe lista morților.

In fundul minei și-au aflat moartea 80 de minieri. Dintre cei cari se află în spital unii sunt pe moarte. In chipul acesta numărul celor morți va crește. Guvernul englez a sărit îndată în ajutor familiilor celor nenorociți împărțind ajutoare. *In toată împrejurimea domnește jalea.*

MERSUL VREMII

Starea câmpului. Noutăți agricole. Prețul bucatelor.

Bunul Dumnezeu s'a învrednicit și a întors vremea spre bine. Cele câteva săptămâni friguroase au avut darul să înspăimânte. Gospodarii rămăseseră înapoi cu semănatul și era cât p'aci să nu poată semăna de primăvară. Cu toate că câmpul este mult întârziat, grâul de primăvară și porumbul trebuind să fie încolțit, totuși avem nădejdea că nu va fi târziu semănatul nici de acuma. Vremea este călduroasă. In Ardeal soarele arde ca în toiul verii. Ploi mărunte cad în partea de miazăzi a țării, prin Muntenia mai ales. In Basarabia vremea s'a întors spre bine. Plouă și aici, dar mai mult în partea de miazăzi a Moldovei.

In toată țara câmpul este frumos. Au suferit de pe urma frigului cireșii și caișii. Ceilalți arbori de fructe nu au suferit. Sunt în floare și după toate socotelile, roada va fi bogată.

Ministerul agriculturii a împărțit la ma multe Camere de Agricultură din țară sământă de borceag, care a fost dată în fiecare județ la agricultorii cu »gospodării model«. Insămânțarea se va face sub controlul și îndrumarea instituțiunilor agricole.

Prețul bucatelor este staționar, așa cum l-am vestit în săptămâna trecută. Vremea rea a urcat mult prețul legumelor de pe piață. Cele din urmă zile calde vor avea însă darul să ieftinească din nou zarzavaturile.

S'a încercat răpirea președintelui Statelor Unite

Mai multe ziare din Washington, capitala Statelor Unite, au publicat știrea, că poliția americană a descoperit și arestat o îndrăzneață bandă de răpitori. La sarcina lor cade vina de a fi încercat răpirea președintelui Roosewelt. In schimbul eliberării președintelui Statelor Unite trebuiau să primească o sumă uriașă de bani.

Ziarele arată că autorul planului de răpire este un oarecare Waldolf Kenedi. Amănuntele planului, în ceea ce privește chipul în care banda l-ar fi răpit pe dl Roosewelt, nu se cunosc. Se pare însă, că președintele Statelor Unite ar fi urmat să fie urcat pe un vapor cu dinamită iar în cazul când s'ar fi încercat eliberarea sa cu puterea, răpitorii ar fi aruncat vaporul în aer.

Intreagă America a fost cuprinsă de adâncă mirare în fața acestei nemai pomenite îndrăsneli. Adevărată îndrăsneală americană.

In China luptă și călugării

Mareșalul Ciang Kai-Shek, conducătorul suprem al armatelor chineze a dat ordin ca un milion de călugări să fie recrutați. Acesta este primul caz în istoria de mii de ani a Chinei, când călugării budhiști sunt obligați la serviciul militar.

Până în clipa de față s'au alcătuit mai multe regimente de călugări. Călugării cari vor fi aflați nepotriviți pentru serviciul militar în front, vor fi repartizați la unitățile sanitare.

Din acest fapt, se poate tâlcui voința nestrămutată a Chinezilor de a birui cu orice preț.

Japonia este hotărâtă să lege pace

Ziarele engleze publică știrea, că în sânul guvernului japonez s'au ivit foarte mari neînțelegeri. Populația japoneză fiind adânc nemulțumită pentru înfrângerile suferite pe frontul din China, a cerut primului ministru să-și dee abzicerea din fruntea guvernului.

In cercurile politice japoneze se dă ca sigură căderea guvernului condus de prințul Koroye. Noul guvern japonez va schimba întru toate politica dusă de guvernul dinainte și în special va schimba tactica de luptă împotriva chinezilor. Vor intra în luptă gazele, despre care am mai pomenit. In cazul că nici gazele nu vor avea darul să înfrângă pe chinezi, noul guvern japonez va avea însărcinarea să lege pace cu China.

A murit un luminat doctor al țării

In săptămâna trecută a încetat din viață profesorul dr. Gheorghe Marinescu dela Universitatea din București. Răposatul a fost în etate de 75 de ani. Moartea l-a trecut la cele veșnice în chip cu totul ales. Profesorul a luat parte Sâmbătă la o conferință și apoi la un banchet, fiind foarte vesel. In dimineața următoare familia l-a aflat mort în pat.

Profesorul Marinescu a fost unul dintre cei mai învățați doctori ai țării. El a fost membru la peste 20 de societăți științifice din streinătate, unde numele lui era prea bine cunoscut. Dânsul a pus temelia în țară la știința care se ocupă cu vindecarea bolilor de nervi. In lunga sa viață, profesorul a scris 950 de lucrări cari au fost tâlmăcite aproape în toate limbile pământului. Țara încearcă o mare perdere prin încetarea din viață a luminatului doctor.

Incordare între Germania și Vatican

Incordarea dintre Germania național socialistă și Vatican crește pe zi ce trece. Se svonește, că peste câteva zile, Germania va rupe concordatul cu Vaticanul. Aceasta din pricina unei declarațiuni a Papei, care, în clipa când Hitler intra în Roma, ar fi declarat: „E o rușine, că astăzi, în locul crucii sfinte a lui Hristos, pretutindeni în Roma se vede svastica (semnul hitlerist) anticreștină».

Acestei declarațiuni, germanii i-au răspuns, dovedind, că svastica nu este un semn anticreștin și că în Roma, nu erau numai svastici ci erau și cruci puse la locul cel mai de cinste. Pe coroana de pe drapelul italian se află crucea lui Cristos. Insuși svastica este o cruce — au declarat ziarele germane.

Noutăți — Știrile săptămânii

NU ȘI A AFLAT ALT LOC. O servitoare, sătulă de viață, bătută poate de stăpân sau părăsită de ibovnic, s'a hotărât să se omoare. Alt loc mai potrivit pentru a-și pune planul în aplicare nu și-a aflat, decât clopotnița bisericei Floreasca din Capitală. Aici a înghițit 300 grame de spirt denaturat. N'a murit. Salvarea a dus o la clinică și va scăpa.

Dzeu nu a lăsat pe servitoare să facă o nelegiuire în însăși locașul Său.

NU VĂ JUCAȚI CU ARMA. Un tânăr student din București, cu numele Brădescu Ion, a aflat un revolver aruncat într'o grămadă de lemne. Ducându se în camera sa studentul nu s'a mai uitat dacă revolverul este încărcat sau nu, ci a început să se joace cu el. Revolverul fiind încărcat, a luat foc și l-a rănit foarte greu pe nepriceputul student. Ori de câte ori aflați arme sau materiale explozibile, dați-le jandarmilor sau autorităților, căci acestea pricinuesc cele mai mari nenorociri.

NU L-AU CREZUT. Săteanul Gheorghe Bocșa din com. Biaxd jud. Satu Mare a fost prins de către grăniceri cu un pachet mare, pe care îl aducea dinspre Cehoslovacia. Soldații l-au luat de scurt pe țăran silindul să desfacă pachetul. In pachet se aflau lucruri de contrabandă. Strâns cu ușa, Bocșa a declarat, că pe când se afla la lucrul câmpului, a văzut doi indivizi cari treceau două pachete dinspre Cehoslovacia. După ce le-au ascuns într'o tufă, s'au dus din nou peste graniță. El a așteptat până spre seară, a furat un pachet și s'a dus cu el spre casă.

Pe semne jandarmii nu au luat a bună declarația lui Bocșa, fiindcă a doua zi, l-au înaintat Parchetului dimpreună cu pachetul. Jandarmii grăniceri sunt pe urmele tovarăș lor lui Bocșa.

GUVERNUL BELGIAN a fost schimbat. In locul lui s'a alcătuit un guvern de stânga compus din: 4 socialiști, 4 catolici, și 2 liberali. Ministrul războiului nu face parte din nici un partid politic.

Reprezentanții dreptei din parlamentul belgian nu au încredere în noul guvern, despre care spun că nu va trăi multă vreme.

NUMAI JIDANI. Comisia pentru cercetarea diplomelor și a cetificatelor medicilor și farmaciștilor a publicat câteva nume de medici, ale căror acte au fost aflate false. Pentru a arăta în mâna cui a fost lăsată sănătatea poporului, încrestăm și noi aceste nume: Henrich Heim, Perla Cohu, Froimciuc Iancălă, Averbuch Chițiș, Iund Emil, Kisler Rudolf, Adesman Moise, Aurer Friderich și așa mai departe. Numai jidani! Socotim de prisos să mai arătăm, de ce noi nu ne putem împăca nici cum cu jidanii.

Iată un motiv plin de tâlc!

ISPRAVA UNUI SATEAN. Săteanul Gheorghe Miclăuș din comuna Oșand județul Bihor perceptorul i-a sechestrat obiecte casnice pentru o datorie de 2756 de lei. Lucrul s'a petrecut acum un an. In zilele trecute, săteanul s'a dus la localul percepției, a spart ușa și și-a luat lucrurile înapoi. Spargerea a fost repede descoperită iar făptașul înaintat Parchetului. Judecata l-a osândit la 2 mii de lei amendă.

CINE SUNT MOȘTENITORII: In America a murit un jidan foarte bogat cu numele Schäffer. După mort a rămas o avere de 300 milioane lei. In America jidanul nu a avut nici o rudă, astfel că rudele sale au fost căutate în Europa. După îndelungate cercetări s'au aflat, că rudele lui Schäffer trăesc în România și în Jugoslavia. La auzul acestei știri deodată au răsărit, ca ciupercile după ploaie, o mulțime de Schäfferi, care de care mai bățos, că a lui este moștenirea. La fel au pățit și jugoslavii. Văzând că nu-i chip de a sfârși cu atâția »moștenitori« autoritățile au rugat pe americani, să trimită în cea mai scurtă vreme 2 funcționari de la tribunal, cari să deslege taina acestei moșteniri. După toate semnele, se pare că moștenitorul adevărat al acestei mari averi nici nu poartă numele de Schäffer, ci acela de Ludovic Adam, funcționar în orașelui Petrovara din Jugoslavia. Bieții Schäfferi cum s'or mai văeta la auzul acestei știri!..

UN LUP IMBLÂNZIT, care a plecat la plimbre cu stăpânul său, un cehoslovac din Wilno, s'a năpustit asupra unui copil și i a sfâșiat gâtul. Cu mare greutate lupul a fost împușcat de către polițiști. Dus la spital, peste câtva timp copilul a murit. S'a constatat că lupul a devenit din nou sălbatec.

SINUCIDEREA UNUI SOLDAT. Soldatul Bogdan Alexandru din batalionul 10 vânători din Bistrița, de fel din comuna Nicula județul Satu Mare, s'a dus în concediu la o soră a sa în orașul Aiud. Trecând timpul cocediului soldatul nu s'a mai întors la regiment, ci a pierdut vremea pe străzile orașului. Poliția fiind înștiințată de către unitatea din care soldatul făcea parte, l a prins și l-a dus la corpul de gardă. Nu se știe prin ce împrejurări soldatul a fugit dedreptul la gară unde s'a aruncat în fața unui tren de marfă. Locomotiva i-a despărțit capul de trup.

S'A APRINS UN GRAJD al locuitorului Grigore Chira din com. Tarcea jud. Sălaj. In grajd se aflau 200 de oi. Fiind vânt puternic, cu toate ajutoarele date, focul nu a putut fi stins. Toate cele 200 de oi au ars de vii.

Din cercetările făcute de autorități s'a stabilit, că focul a fost pus. Proprietarul lor fiind în mare lipsă de bani iar oile asigurate, a dat foc grajdului ca să poată încasa prima de asigurare. Acum se află la închisoare. Unde dai și unde crapă...

UCIGAȘ OSÂNDIT. Curtea cu Jurați din Arad a osândit la 20 de ani muncă silnică pe ungurul Ioan Bartoșag din com. Turnu jud. Arad. Osânditul s'a făcut vinovat de următoarea faptă: In luna Octomvrie din anul trecut. Bartoșag, după ce și a băut toată averea în cărți, s'a dus la un vecin al său, bătrânul Magyeri, căruia i-a cerut 500 de lei împrumut. In timp ce se ducea la dulap să-i dee banii, mișelul s'a ridicat dela masă și l a lovit pe bătrân cu un fier în cap, lăsându-l mort. Apoi l-a jefuit de suma de 500 lei.

Pentru nelegiuita lui faptă nu-i strică mișelului 20 ani de ocnă.

SCHIMB DE OSÂNDIȚI. Tribunalul militar dintr'un oraș din Germania, a osândit la muncă silnică pe viață pentru spionaj pe contesa poloneză Octavia Welopolska. De curând s'a răspândit svonul, că guvernul german are de gând să elibereze pe osândită, în schimbul alor 2 spioni germani, osândiți de un tribunal militar din Polonia. In chipul acesta 3 osândiți la muncă silnică pe viață, vor scăpa de osândă.

Mare noroc ii paște.

Bun de imprimat.

Tipografia Astra Ardeleană S. A. R. — Cluj, Calea Moților 59.